

POETA BRAZYLIJSKI, CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE, TAK POWIEDZIAŁ — "IDĘ DROGĄ, KTÓRA PROWADZI PRZEZ RÓŻNE KRAJE: JEŚLI MNIE NIE WIDZĄ, JA WIDZĘ I POZDRAWIAM STARYCH PRZYJACIÓŁ". JAK GOŚCINNĄ JEST ULICA KURYTYBSKA, KTÓRA JEST PRAWDZIWIE DROGĄ PRZEMIE- RZAJĄCĄ RÓŻNE KRAJE A SZCZEGÓLNIĘ POLSKĘ. PRZECHÓDZI PRZEZ OSOBY, KTÓRE PRZEPLYNĘŁY PRZEZ OCEANY I PRZYBYŁY DO TEJ ZIEMI BY TU ZREALIZOWAĆ SWÓJ PROJEKT ŻYCIA.

Jaime Lerner
 Prefekt Kurytyby, na uroczystości
 Stulecia Towarzystwa T. Kościuszko

Wałęsa i Mazowiecki kandydatami na prezydenta

Chrześcijański Ruch Obywatelski utworzony 3 września br. w Warszawie poparł kandydaturę Lecha Wałęsy w wyborach prezydenckich i rozpoczął tworzenie jego komitetów elekcyjnych. CHRO postuluje szybkie przeprowadzenie wyborów parlamentarnych według proporcjonalnej ordynacji wyborczej oraz uważa, że nową Konstytucję powinien uchwalić nowy Parlament. Zażądano równego podziału czasu antenowego Radia i Telewizji między Lecha Wałęsę, a jego kontrkandydata i przekazania opozycji "Życia Warszawy".

W przyjętej deklaracji ideowej CHRO określa się jako nurt ruchu obywatelskiego "Solidarność", który za podstawę działalności uznaje wartości chrześcijańskie i patriotyczne. Podkreślano więź z Kościołem Katolickim, konieczność poszanowania własności prywatnej oraz oparcia życia w Polsce na rodzinie. Jednocząca się Europa powinna być

Europą Ojczyzn i umożliwiać zachowanie narodowej specyfiki.

W deklaracji określającej bieżące zadania ruchu stwierdzono, że zmierza on do odbudowy polskich warstw średnich. Skrytykowano program Balcerowicza, który jest — według deklaracji — programem antyrodzinnym. Jego skutki są szczególnie ujemne dla rodzinnych gospodarstw chłopskich. Zmiany w gospodarce powinny być połączone z budową pluralizmu politycznego. Przemiany polityczne dokonują się zbyt wolno i powinny być przyspieszone.

Do Rady CHRO weszli: Wojciech Bogaczyk, Zbigniew Gryszkiewicz, Jan Łopuszański, Antoni Macierewicz, Stefan Niesiołowski i Lech Stefan. Wybrano Komisję Programową i Regulaminową, a sekretariatem ruchu pozostał dotychczasowy sekretariat porozumienia obywatelskiego na rzecz demokracji i pluralizmu.

Ruch jest otwarty dla wszystkich osób, środowisk, organizacji i partii politycznych, które uznają jego deklaracje.

* * *

"Ruch Obywatelski — Akcja Demokratyczna z pełnym przekonaniem proponuje kandydaturę Tadeusza Mazowieckiego, gdyż Polsce potrzebny jest prezydent, który siłą swojego autorytetu, konsekwencji w działaniu i politycznej mądrości stanowić będzie gwarancję demokratycznego ładu, rządów prawa, stabilnych warunków dla wszelkich inicjatyw gospodarczych i godnego miejsca Polski na arenie międzynarodowej" — stwierdza oświadczenie przyjęte na drugim spotkaniu Rady założycielskiej ROAD, które odbyło się 3 września br. w Warszawie.

W najbliższych 2 - 3 tygodniach zostaną opracowane tezy do programu ROAD. Całościowy program będzie gotowy dopiero w połowie stycznia, gdy odbędzie się zjazd założycielski partii.

Gorbaczow laureatem Nobla

Michaił Gorbaczow, lat 59, prezydent Związku Sowieckiego, otrzymał Nagrodę Pokoju roku 1990. Architekt pierestrojki został odznaczony nagrodą "za wielki wkład w obronie pokoju w społeczności międzynarodowej". Gorbaczow jest pierwszym politykiem sowieckim, który otrzymał nagrodę pokoju oraz drugim obywatelem sowieckim, po naukowcu Andrieju Sacharowowie w roku 1975

Dwóch kandydatów do nagrody: lider południowo-afrykański Nelson Mandela i prezydent Czechosłowacji, Waclaw Havel, złożyli życzenia odznaczonemu Gorbaczowowi oświadczając, że "Gorbaczow zmienił historię świata oraz przyczynił się do przyspieszenia ważnych reform społecznych tak w Związku Sowieckim jak na Wschodzie Europy".

Nagroda Nobla Pokoju pomogła bardzo Gorbaczowowi w walce z trudnościami ekonomicznymi w Sowietach. "Nagroda jest wyrazem poparcia dla naszych wysiłków, jest gestem, który nam dodaje odwagi by wyjść naprzeciw głębokim zmianom jakie mają się dokonać w ekonomii" — oświadczył Gorbaczow.

Nagroda Nobla jest obecnie jedną z najważniejszych nagród światowych. Została utworzona przez wynalazcę szwedzkiego Alfreda Bernarda Nobla (1833-1896) i przekazana po raz pierwszy w roku 1901. Początkowo było pięć nagród: fizyki, chemii, medycyny, literatury i pokoju. W roku 1969 została stworzona nagroda ekonomii. Uroczystość przekazania nagrody dokonuje się co roku w dniu 10 grudnia, dniu rocznicy śmierci Nobla. Aktu dokonuje zawsze król szwedzki w Sztokholmie.

Alfred Nobel jest znanym wynalazcą dynamitu oraz innych środków wybuchowych. W ciągu wielu lat kierował wielkim koncernem finansowym dzięki swemu wynalazkowi. Przed śmiercią zdecydował żeby jego fortuna służyła jako nagroda dla tych "co w ciągu roku ubiegłego dokonali największych dobrodziejstw dla ludzkości". Jako humanista i pacyfista, Nobel miał nadzieję, że niebezpieczny wynalazek odstraszy ludzkość od wojen.

Laureatem Nagrody Pokoju jest także nasz rodak, Lech Wałęsa, osobistość ważna dziś w scenarii politycznej Polski.

Wizyta Papieża na Węgrzech będzie dłuższa

Ojciec św. Jan Paweł II, odwiedzi w przyszłym roku Węgry. Papież przebywać będzie w tym kraju w dniach 16-20 sierpnia 1991, a więc o dwa dni dłużej niż pierwotnie planowano.

Ustalono już program papieskiej wizyty. Wiadomo więc, że Jan Paweł II spotka się m. in. także i z przedstawicielami świata kultury i nauki, z młodzieżą i przedstawicielami innych Kościołów chrześcijańskich. Przewiduje się, że w Debreczynie Papież spotka się z członkami Zboru kalwińskiego.

QUO VADIS ?

Jesteśmy zdania, że nadszedł czas by zmienić popularne powiedzenie dotyczące postępowania Polaków oraz brazylijczyków polskiego pochodzenia, a które można streścić w zdaniu: "gdzie jest dwóch Polaków tam jest pięć bójek".

Warto przypomnieć, że w ciągu historii kolonizacji polskiej w Brazylii, jak w innych epokach, w samej Polsce, istnieje wiele faktów wskazujących na to, że konflikty różnego rodzaju wpłynęły na urobienie opinii o polskim społeczeństwie.

Nowe prądy, które rozpoczęły działać w Polsce w pierwszym półroczu ubiegłego roku, pomogły rozerwać pęta komunizmu, zmieniły sytuację polityczną i zbliżyły kraje Bloku Wschodniego do Zachodu.

Co my na to tutaj w Brazylii? Znajdujemy się także w procesie głębokich przemian. Posiadamy

młodego polityka jako prezydenta Republiki. Powstało wiele partii politycznych, a organizacje społeczne weszły w fazę wielkich reform.

We wspólnocie, którą możemy nazwać polsko-brazylijską, już w ubiegłym roku zmieniło się wiele spraw: powstały dwie nowe organizacje, które pragną być przedstawicielami miliona brazylijczyków polskiego pochodzenia rozproszonych po niezliczonych obszarach Brazylii.

Czytelnicy sądzą, że utworzenie Polbras w dniu 11 listopada 1989 roku zrzeszając 17 związków etnicznych, oraz Braspol w dniu 27 stycznia 1990 roku jednocząc organizacje i osoby było wydarzeniem bez trudności i konfliktów, jak to powinno być w społeczeństwie polskim liczącym się w Brazylii?

Prezesi tych dwóch organizacji, które mają zamiar mieć charakter federacyjny będą obecni

przy końcu tego tygodnia w Rzymie przywożąc ze sobą znamię podziału. To potwierdza opinię wyrażoną na wstępie tego artykułu.

Istnieje możliwość, w przyszłości, zjednoczyć nasze siły? Sądźmy, że tak, pod warunkiem jednak, że będzie to celem dwóch powstałych ugrupowań. Dzień czy epoka, w której to się dokona będzie okazją do wielkiej radości. Zależy to jednak od dwóch prezesów, osób i liderów im towarzyszącym.

Z naszej strony, mamy nadzieję, że przywożą z rzymskiego spotkania projekty dla dobra osób i organizacji, które reprezentują (lub mogą reprezentować). Bez podziałów i ambicji indywidualnych, które zaszkoziły w wielu wypadkach opinii brazylijczyków polskiego pochodzenia.

Chyba nie będzie żądaniem wygórowanym mieć nadzieję na połączenie sił i zamiarów?

Wierzyć w samego siebie

"Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei iinni uważają za niebezpieczną i konkurencyjną. Wszelako, w innych warunkach, to wykształcenie polskie, które opiera się na indywidualności i zdolności do rozwoju i postępu, może okazać się wysoce korzystne i wydajne.

Trzeba więc tylko znaleźć taki warsztat pracy, przy którym zdolności zawodowe doprowadzić mogą do sukcesu.

Mając do dyspozycji książki o których wspominałem, robiłem projekty urządzeń specjalnych, których nie byłem w stanie zakupić gotowych, wobec niewystarczających środków finansowych. Szukałem pomocy oficjalnej do zrealizowania dzieła. Odmówiono mi, motywując to tym, że mam zbyt białe zasoby osobiste, niewystarczający personel wykonawczy a przede wszystkim ofiarowuję niewystarczającą gwarancję na ciągłość firmy. Wziąłem się więc do powolnego ale upartego realizowania planu samemu, a który polegał na wyszukiwaniu specjalistycznych poddostawców z innych firm, u których zdobywałem stopniowo kredyt.

I oto moje maszynki funkcjonują bez obcego finansowania i w dalszym ciągu mogę robić plany na nowe zdobycze i rozwój firmy, a ciągłość jej gwarantując przez współpracę rodzinną.

A wniosek jest taki, że praca, upór i wiara w siebie wydatnie pomagają w życiu, nawet wtedy, gdy zdawałoby się że bieda i ciężkie warunki nie dopuszczają do realizacji jakiegokolwiek planu. A wniosek taki stosować można zarówno do życia osobistego jak i ogólnospołecznego. Przykładem bezpośrednim służyć mogą obecne warunki w Polsce, tej wyniszczonej i zdemoralizowanej przez obce wpływy, ale też i tej która zdobywszy nową wolność państwową ma ponownie szansę do podniesienia gospodarki i wyrównania jej poziomu do bogatszych sąsiadów i do skutecznej współpracy z narodami przyjaznymi.

Trzeba tylko odważnie spojrzeć w twarz rzeczywistości a liczyć przede wszystkim na własne siły łączone i solidarne zarówno te istniejące potencjalnie w Kraju i na emigracji.

Victor João Szankowski

São Paulo, 10 września 1990 r.

WOJCIECH PACHNICKI

Katyni - Historia i Fakty

9)

W Polsce w pierwszych latach po drugiej wojnie światowej nie istniała możliwość podejmowania problematyki katyńskiej. Prokurator Roman Martin z Krakowa, który na zlecenie rządu zbierał materiały o Katyniu, został w 1945 roku zamordowany przez agentów UB. Zgromadzone przez niego dokumenty zniknęły. Dopiero w 1952 roku ukazała się w Polsce broszurka Bolesława Wójcickiego pt. "Prawda o Katyniu", oparta wyłącznie na raporcie radzieckiej Komisji Specjalnej N. Burdenki. W broszurce tej niewiele miejsca poświęca się na problematykę katyńską, za to dużo atakom na "imperializm amerykański".

Nie podejmowali na temat Katynia żadnych prac, ani badań naukowych tak specjaliści polscy jak i radziecy. Rok 1956, który spowodował pewien przełom w świadomości historycznej Polaków i umożliwił podjęcie wielu tematów dotychczas zakazanych, jednak do tematyki katyńskiej nie wniósł nic nowego. Nie spełniły się również oczekiwania, iż decydujące rozwiązanie tego problemu przyniesie XXII Zjazd KPZR.

Nie poprawiły tu sytuacji kolejne okresy "odwilży", jakie następowały w Polsce. Temat katyński zakazany był nadal, mimo możliwości wyjaśnienia wielu innych wstydliwych spraw. Przyczyniali się do tego niewątpliwie niektórzy historycy i działacze polityczno-społeczni, którzy wychodzili z fałszywego założenia, że pomijanie drażliwych spraw w stosunkach polsko-radzieckich służyć może pogłębieniu przyjaźni między Polską i ZSRR. Ludzie myślący inaczej nie byli po prostu dopuszczani do głosu. Historycy mieli świadomość, że każda ich próba potraktowania sprawy katyńskiej zgodnie z kryteriami naukowymi, doprowadzić musi do daleko idących ingerencji cenzury, a co za tym idzie do pozbawienia ich prac walorów naukowych. Nikt nie chciał podpisywać swoim nazwiskiem półprawd i przemilczeń. Wszelkie niedomówienia, zafalszowania i tzw. "białe plamy" zamiast umacniać przyjaźń polsko-radziecką, zaczęły ją coraz bardziej komplikować i utrudniać. Informacje o Katyniu i tak docierały do społeczeństwa, a władza traciła wiarygodność.

Istotnych zmian w tej sytuacji dokonał XXVII Zjazd KPZR w 1986 roku, na którym zapowiedziano — jako konieczność dziejową — ujawnienie całej prawdy historycznej. Umożliwiło to historykom radzieckim podjęcie szeroko zakrojonych ba-

dań nad tematami dotychczas pomijanymi i dostęp do bogatych archiwów, niedostępnych dotąd dla badaczy. Intensyfikacja prac badawczych i możliwość publikowania rzeczy kontrowersyjnych, zaowocowały w krótkim czasie wieloma ciekawymi publikacjami, w tym również o tematyce polskiej.

Decyzje podjęte na XXVII Zjeździe KPZR zaowocowały również polsko-radzieckim dokumentem, otwierającym nowy rozdział we wspólnym dochodzeniu do prawdy. 21 kwietnia 1987 roku Wojciech Jaruzelski i Michaił Gorbaczow, podpisali w Moskwie "Deklarację o współpracy w dziedzinie ideologii, nauki i kultury", która zapowiada m. in., likwidację "białych plam" w historii stosunków polsko-radzieckich.

"Białych plam", które przesiąknięte czerwieńią krwi bohaterów polskich, chcą wzruszyć sumienie świata, aby fakty masowych zbrodni, nigdy nie powtarzały się w dziejach historii świata.

Włos prawdę ci powie

Służby kryminalne w RFN coraz większą wagę przykładają do analizy włosów. Od wielu dziesiątków lat medycyna sądowa potrafi na podstawie analizy włosów udokumentować istnienie w organizmie ludzkim substancji nieorganicznych, takich, jak: arsen, ołów czy tal, i to nawet w ilościach mierzonych w pikogramach. Są to dowody wysokiej rangi w kryminalistyce, gdyż włos odzwierciedla procesy przemiany materii człowieka.

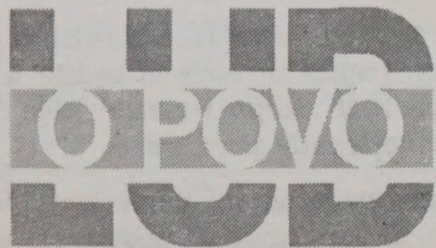
Włos dostarcza wielu informacji o człowieku, można na jego podstawie określić grupę krwi, dowiedzieć się wielu rzeczy o gospodarce enzymatycznej oraz jego cechach genetycznych. Włos zdradzi też precyzyjnie, kiedy i co zżywał jego właściciel. W przeciwieństwie do analizy krwi, która dostarcza jedynie informacji aktualnych, analiza włosów informuje także o wcześniejszych procesach życiowych. Dlatego nadaje się tak znakomicie jako dowód rzeczowy w pewnych sprawach kryminalnych. Ze stuprocentową dokładnością i pewnością można po analizie włosów udowodnić zażywanie narkotyków i leków psychotropowych, i to do roku wstecz, oraz powiedzieć, czy to zażycie przypadkowe, jednorazowe, czy regularne.

Do precyzyjnego badania potrzeba około 20-50 mg włosów. Włosy dzielone są na krótkie odcinki, potem dokładnie myte w acetonie, wodzie, ponownie w acetonie, by usunąć z ich powierzchni substancje tłuszczowe, kurz i inne zanieczyszczenia. Następnie materiał badany gotuje się z dodatkiem ługu sodowego, aż do całkowitego rozpuszczenia i wreszcie, otrzymaną masę poddaje najróżniejszym zadaniom, w których zastosowanie znajdują najnowocześniejsze metody i techniki.

Umiejętność przeprowadzania gruntownej analizy włosów otwiera nowe możliwości w dziedzinie kliniczno-toksykologicznych badań. Może stać się także sprzymierzeńcem nowoczesnej medycyny. Dzieci kobiet uzależnionych od narkotyków mogą być od chwili narodzin objęte celowym i ukierunkowanym leczeniem, jeśli uprzednio zbadane zostały włosy ciężarnej. Także przy leczeniu narkomanów analiza włosów pozwala precyzyjnie określić dawkę leków odtruwających. Do tej pory badano co tydzień mocz i krew pacjenta. Analizę włosów wystarczyłoby przeprowadzić dwa razy w roku. Badanie takie jest nawet tańsze.

Metoda ta pozwala nadto spojrzeć w historię, poznać prawdziwe przyczyny śmierci wielkich ludzi i dolegliwości, na które cierpieli za życia, jeśli tylko został po nich kosmyk włosów. Już stwierdzono, że Napoleon cierpiał z powodu zbyt dużej zawartości w organizmie antymonu, a Georg Büchner, dramaturg niemiecki "okresu burzy i naporu", wcale nie był podtruwany arsenem, jak zwykło się uważać, lecz był nasycony ołowiem, co czyniło go podatnym na infekcję, a konkretnie na tyfus, który stał się bezpośrednią przyczyną śmierci 23-letniego pisarza.

("Przechrój")

Tygodnik Edytora LUD LTDA.

Dyrektorzy: Ks. Euzébio Spiśła, Miecislau Surek i Paulo Filipake

Redaktorzy: Ks. Jerzy Morkis (w j. polskim) Miecislau Surek (w j. portugalskim)

Departament Handlowy: Józef Rendak

Administracja: Alameda Cabral, 846, Caixa Postal, 988 — Telefon: (041) 222-1057 (PABX). Kod Pocztowy — 80.001 — Curitiba - Parana-Brasil.

Korespondenci/Współpracownicy: Pe. Lourenço Biernaski, CM; Pe. Ladislau Serzysko, CM; Pe. Wendelin Świerczek, CM; Pe. Benedykt Grzymkowski, SC; Pe. Stanisław Turbański, SVD; Sr. Maciej Feldhuzen; Sr. Aleksander English; Sr. Tomasz Lychowski; Sr. Tadeusz Burzyński; Prof. Mariano Kawka; Sr. V. J. Szankowski; Sra. Halina Marcinowska; Sra. Sława Stępnia; Sra. Irena Łoś; Roman Wachowicz; Danuta Lasłowska; João Krawczyk; Ks. Piotr Włoczek (Niemcy); Maria do Carmo Krieger Goulart; José Kuiava.

Prenumerata:

Półroczna (25 numerów) ..... Cr\$ 1.200,00
Roczna (50 numerów) ..... Cr\$ 2.000,00
Kraje Ameryki ..... U\$ 70 dolarów
Kraje Europy, Azji i Oceanii .. U\$ 80 dolarów

Sposób opłacenia prenumeraty: Listownie lub telefonicznie, Przekazem Poczтовым, lub Czekiem na konto Edytora LUD Ltda.

Joalheria a Pérola e Ótica Moderna

JÓIAS

RELÓGIOS

ÓTICA

CRISTAIS

PORCELANAS

ARTIGOS PARA PRESENTES
NACIONAIS E ESTRANGEIROS

A VISTA OU A CRÉDITO

DESCONTOS ESPECIAIS

Rua Presidente Faria, 282 —

R. M. Floriano Peixoto, 12 — Fone: (041)223-4975

CURITIBA

PARANA

